

**INUIT
PISINNAATITAAFFIINUT
INSTITUTI**

INUIT PISINNAATITAAFFIIT
SALLIUTILLUGIT

INATSISARTUNUT NALUNAARUSIAQ
2014-16

IMARISAI

- 3 SIULEQUT
- 4 TAKUSSUTISSIAQ
- 6 ILISIMASAT KALAALLIT NUNAANNIISSAPPUT
- 10 TUSARNIAANERMI AKISSUTIT OQARTUSSANULLU
SIUNERSUISARNERIT
- 16 NUNANIT TAMANIT ISIGINIARNEQARNEQ

INUIT PISINNAATITAAFFIIT SALLIUTILLUGIT
Inatsisartunut nalunaarusiaq 2014-16

Aqqissuisut: Jonas Christoffersen (akisussaasoq), Christoffer Badse,
Mandana Zarrehparvar aamma Lise Garkier Hendriksen.

Kalaallisut nutserisut: Hans Møller aamma Juaaka Lyberth.
Ilusilersuisoq: Hedda Bank
Naqinneqarfia: Toptryk Grafisk ApS
Assit: Christoffer Badse

ISBN: 978-87-93605-05-3
EAN: 9788793605053

© 2017 Inuit Pisinnaatitaaffiitut Institutti
Danmarkip Naalagaaffiata Inuit Pisinnaatitaaffiitut Ingerlatsivia

Wilders Plads 8K · 1403 København K · Telefon 3269 8888 · www.menneskeret.dk

Inuit Pisinnaatitaaffiitut Instituttip saqqummersitai tamanit issuarneqarsinnaapput
sumit issuarneqarnersut erseqqissumik nalunaarlugu.

Saqqummersitatta paasiuminartuunissaat sapinngisamik anguniartarparput.
Assersuutigalugu naqinnerit angisuut atortarpavut, titarnerit naatsut, oqaaseqatigiit
ikittut, allatap naanerisa killingi assigiinngisitaartut aamma sinaakkusikkat
erseqqarissut. Pdf-it amerlanerit pissarsiarineqarsinnaaneri sulissutigaaarpud.
Paasiuminarsaaneq annerusumik atuaruk uani www.menneskeret.dk/tilgaengelighed

INSTITUTTI PILLUGU NAATSUMIK

Inuit pisinnaatitaaffii tunngaviumik inatsimmi aamma nunat tamat akornanni isumaqatigiissutini Danmarkip Kalaallillu Nunaatalu malissallugit toqqarsimasaanni allassimapput. Inuit pisinnaatitaaffii assersuutigalugu tassaapput killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaaneq, naapertuilluartumik eqqartuunneqarsinnaaneq aamma inatsisini kikkut tamarmik naligiinnerannik tunngavik. Aamma tassaavoq ilinniagaqarnissamik, peqqissuunissamik inigisaqarnissamillu pisinnaatitaaffeqarneq.

Inuit Pisinnaatitaaffiinut Instituttip suliasaraa inuit pisinnaatitaaffiisa Kalaallit Nunaanni qanoq ingerlanneqarneri nakkutigissallugit. Institutti majimi 2014-imiit Kalaallit Nunaanni nuna tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit institutiuvoq.

Taamaammat inuit pisinnaatitaaffii pillugit Naalakkersuisunut, Inatsisartunut naalagaaffimmilu oqartussanut siunnersuisarpugut, assersuutigalugu inatsisissatut siunnersuutini nutaani inuit pisinnaatitaaffii malinneqarnersut nalilersorlugu.

Inuit pisinnaatitaaffiinut tunngatillugu nunat tamat suleqatigiiffiinut, assersuutigalugu FN-imut, aamma nalunaarusiortarpugut.

Suliatta ilaat pingaartoq tassaavoq Kalaallit Nunaanni sulisoqarfiit suleqatigiiffiilu assigiinngitsut suleqatigineri, pingaartumik Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi.

Institutti Kalaallit Nunaanni ingerlatsinerput inuillu pisinnaatitaaffiisa ineriartornerat pillugu Inatsisartunut nalunaarusiortartussaavoq. Aamma Folktingimut nalunaarusiortarpugut, tassani Danmarkimi nunallu tamat akornanni suliaqarnerput allaaserisarpugut, Kalaallillu Nunaanni suliaqarnerput naatsumik allaaserisarlugu. Annertunerumik uani atuarit www.menneskeret.dk/beretning.

ENGLISH SUMMARY

As from May 2014, the Danish Institute for Human Rights also became the National Human Rights Institution for Greenland and, as such, is obligated to submit a report on its activities to Inatsisartut, the Parliament of Greenland. This report covers 2014-16.

We cooperate primarily with the Human Rights Council of Greenland and MIO – National Advocacy for Children's Rights – in furthering human rights in Greenland.

In 2014-16, we have, inter alia, conducted the following activities in relation to Greenland:

Public consultation memos and advice to authorities, etc.:

- Considered 42 items of draft legislation sent for public consultation and containing human rights issues.
- Published status reports on human rights issues in Greenland in 2014 and 2016 in cooperation with the Human Rights Council of Greenland.
- Trained civil servants from the Government of Greenland in human rights legal method.
- Cooperated with the Court of Greenland on the development of the new District Court Judge Training Programme as well as the continuing education of lay defence counsel (2014-15).
- Hosted workshops for the Human Rights Council of Greenland on a range of human rights topics and reporting methods.
- Participated in a working group on fair trial and rule of law in Greenland hosted by the Danish Bar and Law Society.
- Published a report on equal treatment of Greenlanders in Denmark as part of our work in Denmark on equal treatment.

Reporting to the UN:

- Submitted parallel reports to the UN on conditions in Greenland related to the UN conventions on the rights of persons with disabilities, on elimination of racial discrimination and discrimination of women as well as on the prevention of torture, and on civil and political rights, and children's rights. The reports are part of the ongoing examination by the UN of the implementation of the conventions in Denmark and Greenland.
- Hosted a public meeting in Nuuk on fair trial and access to justice with the Human Rights Council of Greenland and the Government of Greenland. The meeting provided information for the council's parallel report to the UN under the Universal Periodic Review (UPR) as well as for the official national report.

Activities to promote the rights of children:

- Published a teaching manual on children's rights together with MIO – National Advocacy for Children's Rights. The manual addresses teaching in the youngest and middle classes of primary school.
- Trained student teachers and their lecturers in Ilinnarfissuaq, Greenland's teacher training institution, a department under the University of Greenland, in cooperation with MIO in order to boost the knowledge of children's rights in teacher training.
- Developed two short films on the rights of children and human rights, generally, and assisted MIO in adapting the films into Greenlandic, thus targeting the films at children, youth, and child professionals in Greenland.

SIULEQUT

Nalunaarusiaq una instituttip Inatsisartunut nalunaarusiaasa siullersaraat. Instituttip Kalaallit Nunaanni piffissami 2014-16 suliassai angusaalu allaaserineqarput.

Piffissap ingerlanerni Kalaallit Nunaanni sulisoqarfiit oqartussallu assigiinngitsut peqatigalugit suleqatigiinneq ilisimasanillu paarlaasseqatigiittarneq sammivarput. Saalliutillugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi, MIO Naalackersuisunilu naalackersuisoqarfiit suliamut attuumassuteqartut.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi peqatigalugit siunnersuisoqatigiit uagullu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ataatsimut ilisimasagut atorlugit aqqissuussamik suliniarnikuuvugut. Killiffik pillugit nalunaarusiaq, ukioq allortarlugu nutarterneqartartoq ineriartortinneqartartorlu, atorlugit Kalaallit Nunaanni oqartussanut naalagaaffimmilu oqartussanut immikkoortuni arlalinni siuarnerit kinguariarnerillu saqqummiunnissaannut tunngavissiiinikuuvugut.

Meeqqat Pisinnaatitaaffiinut Sullissivik MIO suleqatigalugu meeqqat pisinnaatitaaffiinik atuariiini, iinniartitsisut akornanni ilinniartitsisunngorniarfimmilu ilimasaqarnerup siuarsarnissaa sulissutiginiikuuarput.

Aamma Kalaallit Nunaanni pissutiniq suliatta aalajangersimasut ilagilernikuuat oqartussanut tusarniaanermi akissuteqartarneq. Taamaallluta inatsisissatut nutaatut siunnersuutit Naalackersuisunut, Inatsisartunut naalagaaffimmilu oqartussanut inuit pisinnaatitaaffiinik naleqqukkaangat nalilersuisarpugut. Assersuutigalugu inunnut innarluutilinnut tapersiisarneq pillugu inatsimmut nutaamut, meeqqanut tapersiisarneq pillugu inatsimmut nutaamut, isertitsivinni pebersprayit atorneqarsinnaaneriniq periarfissaqarnerup saqqummiunneqarneranut atatillugu aamma inuit pillugit paasissutissat pillugit inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersitsinissaq sioqqullugu taamaaliorpugut. Sammisat tusarniaanermi akisuteqarfiginikuusatta ilaat nalunaarusiami allaaseraagut.

Naggasiullugu piffissap ilaani immikkoortut arlallit pillugit FN-imut nalunaarusiornikuuvugut. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi suleqatigalugit oqartussat naliliinerannut aalajangersimasumik tapersiissutitut FN-imi isumaqatigiissutitut komiténut, FN-imi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiffimmut inuit pisinnaatitaaffiini pissutsinik nalilersuinitsinnut tunngavissiiinikuuvugut.

Atuarlarisi!

Jonas Christoffersen
Pisortaq

Dorthe Elise Svinth
Siulersuisut
Siulittaasuat

TAKUSSUTISSIAQ

Kalaallit Nunaanni pissutsini 2014-16 ingerlatarinikuusagut ilaatigut ukuupput:

Oqartussanut allanullu tusarniaanermi akissutit siunnersuinerillu:

- Inuit pisinnaatitaaffiit tunngassuteqartillugit inatsisissatinut missingiutit pillugit tusarniaanerit 42-t suliarineri.
- Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi suleqatigalugit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiini pissutsini killiffik pillugu nalunaarusianik 2014-imi 2016-imilu saqqummersitsineq.
- Inuit pisinnaatitaaffii pillugit periutsinik Namminersorlutik Oqartussani atorfilinnik ilinniartitsineq.
- Kredsdommerinik ilinniartitsinerup nutaap ineriartortinneqarnera illersuisunillu ingerlaavartumik ilinniartitsisarneq pillugit Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmik suleqateqarneq (2014-15)
- Inuit pisinnaatitaaffiini pissutsit arlallit nalunaarusioriaatsillu pillugit Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiiffianik workshopertitsineq.
- Kalaallit Nunaanni inatsisitigut innarlitsaaliugaaneq pillugu Advokatrådip ataani suleqatigiissitaliami peqataaneq.
- Danmarkimi naligiissitaanermik suliaqarnitta ilaatut kalaallit Danmarkimiittut naligiissitaanerat pillugit nalunaarusiamik saqqummersitsineq.

FN-imut nalunaarusiat:

- Inuit innarluutillit pisinnaataaffii, arnanik assigiinngisitsisarneq, naalliutitsisarneq, innuttaasutut politikikkullu pisinnaatitaaffiit kiisalu meeqqat pillugit isumaqatigiissutinut tunngatillugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi

suleqatigalugit FN-imut nalunaarusiorneq. Isumaqatigiissutit taakku malillugit Danmarkip aamma Kalaallit Nunaata nunat tamat akornanni pisussaaffimminnik qanoq ingerlatsinerannik FN-ip ingerlaavartumik misissuisarneranut nalunaarusiat ilaapput.

- Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi aamma Namminersorlutik Oqartussat suleqatigalugit inatsisitigut innarlitsaalisaneq pillugu Nuummi innuttaasunik ataatsimiititsineq. Ataatsimiinnermi Nunarsuarmi Piffissani Nalilersuinermi FN-imi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut siunnersuisoqatigiit naalagaaffiullu nalunaarusiaanut tapersiisuteqartoqarpoq.

Meeqqat pisinnaatitaaffisa siuarsarneranni suliniutit:

- Meeqqat atuarfianni nukarlerni akullernilu klassini atuartitsinermut atugassanik meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ilinniutinik suliaqarneq. Ilinniutit Meeqqat Pisinnaatitaaffiini Sullissivik MIO suleqatigalugu suliarineqarput.
- Meeqqat pisinnaataaffiini ilinniartitsisunngorniarfimmi ilinniartitsisarneq pitsanngorsarnialugu Ilisimatusarfiup ataani Ilinniarfissuarmi ilinniartitsisunngornianik ilinniartitsisunillu ilinniartitsineq.
- Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit inuillu pisinnaatitaaffii pillugit marlunnik naatsunik filmiliorneq, filmillu Kalaallit Nunaannut naleqqussarneranni MIO-mut ikiuineq, taakku taamaalillutik Kalaallit Nunaanni meeqqanut, inuusuttunut meeqqallu pillugit suliaqartartunut tunngatinneqarlutik.

INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT KALAALLIT NUNAATA SIUNNERSUISOQATIGIIVI

- Siunnersuisoqatigiit Inatsisartut inatsisaatigut 1. januar 2013-imi atuutilersumik pilersinneqarput, Kalaallillu Nunaanni nunap karsianit aningaasalersorneqarlutik.
- Siunnersuisoqatigiit sumulluunniit attuumassuteqanngitsutut pilersinneqarput, kisiannili Isumaginninnermut, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutitsinermut Naalakkersuisoqarfimmi allatseqarnikkut sullinneqarlutik.
- Siunnersuisoqatigiit ilaatigut Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiini pissutsinik nakkutilliinermi nalunaarusiortarnermilu peqataasarput.
- Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat 18-it kattuffinnit sulisoqarfinnillu Inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkat malillugit toqqarneqartarput: 15-it inuiaqatigiinni kattuffinnit, sulisoqarfinnit sumulluunniit attuumassuteqanngitsunit soqutigisaqatigiillu kattuffiinit toqqagaapput. Ilaasortat pingasut pisortat sinniisoraat.
- Siunnersuisoqatigiit ukiumut marloriarlutik-pingasoriarlutik ataatsimiittarput suliniuteqarfissanilu nammineq toqqartarlugit.
- Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat piumassutsiminnik sulisarput akissarsiaqaratillu.
- Siunnersuisoqatigiit Inuit Pisinnaatitaaffiinut Instituttip siulersuisuinut ilaasortamik toqqaasarput.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT PISINNAATITAAFFIINUT INSTITUTTI

- Institutti majimi 2014-imiit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinut nuna tamakkerlugu instituttuivoq.
- Sulinerput Danmarkimi aningaasanut inatsimmi instituttimut aningaasaliissutitigut aningaasalersorneqarpoq. Kalaallit Nunaanni sulinitsinnut immikkut aningaasaliffigineqarneq ajorpgut, kisiannili sulinnermut tassunga, akissarsianut aningaasartuutit ilanngullugit, ukiumut 1 mio. kr. missaanni instituttimi namminermit atugassanngortinneqartarput.
- Inuit pisinnaatitaaffiinut tunngassuteqartuni Kalaallit Nunaannut inatsisini nutaani pissutsit pillugit Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu oqartussanut tusarniaanermi akissuteqartarput.
- Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi suleqartigalugit nunat tamat akornanni suliaqarfinnut Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiini pissutsit pillugit nalunaarusiortarput.
- Suliamik ingerlatsinermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinut siunnersiueqateqartarput.
- Inuit pisinnaatitaaffiini ajornartorsiutit pillugit Kalaallit Nunaanni oqartussanut naalagaaffimmilu oqartussanut siunnersuisarpugut.

ILISIMASAT KALAALLIT NUNAANNIISSAPPUT

ATAAVARTUMIK SULEQATIGIINNEQ DANMARKIMUT KALAALLILLU NUNAANNUT ILUAQUTAAVOQ

Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarneqarnerat pillugit Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Instituttip ilaatigut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi suleqatigisarpai. Taamaaliortarpugut ilaatigut sammisat siunnersuisoqatigiit sammisassatut kissaatigisaat pillugit siunnersuisoqatigiinnut suliamik ingerlatsinermi siunnersuisoqatigiittarnikkut. 2014-16-imi ilaatigut tassaapput meeqqat inuusuttullu, innarluutillit, inatsisitigut innarlitsaaliugaaneq naligiissitaanerlu, oqaatsit kulturilu.

Aamma Kalaallit Nunaanni pissutsit pillugit FN-imi Europamilu Siunnersuisoqatigiiffimmi nunat tamat ingerlatsiviinut nalunaarusiortarneq pillugu siunnersuisoqatigiinneq suleqateqartarpugut. Taamaalilluta instituttip peqqissaartumik isummeriaasia atorlugu Kalaallit Nunaanni pissutsit aalajangersimasut pillugit siunnersuisoqatigiit ilisimasaat ilannguttarpagut, taamaaliornikkullu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiini pissutsit pillugit ataatsimut ilisimasaqalersarluta.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiit ingerlatsinerannik Naalakkersuisut nalilersuinissaannik Inatsisartut 2016-imi aallartisitsipput. Tassunga atatillugu Naalakkersuisunut ilaatigut

oqaatigaarput siunnersuisoqatigiit instituttillu pitsaasumik qanimullu suleqatigiinnerat suli tapersorsoripput. Instituttip pingaarnersuinerinik isumalluutinillu tamarmiusunik ingerlaavartumik nalilersuinermi taamaaliortoqarsinnaatillugu Kalaallit Nunaanni ingerlatsinerput suli annertusarniarsaraarput.

KILLIFFIMMIK ATAATSIMUT NALUNAARUSIORNEQ ILIMASAQARTITSINERULERSARPOQ

Institutti Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi suleqatigalugit Kalaallit Nunaanni iuit pisinnaataaffiini pissutsini killiffik pillugu nalunaarusiamik suillermeerluni 2014-imi saqqummersitsivoq. Novembarimi 2016-imi nutaamik nutartikkamillu saqqummersitsivugut, tassani inuit pisinnaatitaaffiinnik sammisani ukunani unammilligissat arlallit allaaseraagut:

- Inuit pisinnaatitaaffiinnik ingerlatsineq
- Meeqqat inuusuttullu
- Innarluutillit
- Naligiissitaaneq (kapitali nutaaq)
- Pinngortitami pisuussutit (ilaatigut kapitali nutaaq)
- Naapertuilluartumik eqqartuussisarneq nammineersinnaajunnaarsitsisarnerlu (kapitali nutaaq)
- Kommuniini aamma Namminersorlutik Oqartussani inatsisinit innarlitsaaliugaaneq
- Inuit pisinnaatitaaffiinnik siammaaneq
- Ilinniartitaaneq

Meeqqat pisinnaatitaaffii atuarfimmi
ilinniartitsissutigineqassapput.

Kapitalit tamarmik immikkoortumi inatsisitigut tunngavinnik, nunat tamat akornanni isumaqatigiissutinik taakkununga tunngasunik ukiuni kingullerni immikkoortuni inuit pisinnaatitaaffiini ineriartornermik takussutissiamik imaqarput. Aammattaaq sammisani toqqakkani arlalinni Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa qanoq pitsanngorsarneqarsinnaanerini kapitalini tamani inassuteqaateqartoqarpoq. Nalunaarusiaq uani danskisut kalaallisullu atuaruk <http://menneskeret.dk/udgivelser/menneskerettigheder-groenland-status-2016>.

Siunnersuisoqatigiit peqatigalugit peqataaffigineqarluartumik killiffik pillugu nalunaarusiaq saqqummersipparput, tamannalu internetikkut aallakaatinneqarpoq, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni soqutiginnittut tamarmik malinnaanissamut periarfissaqarput.

INUIT INNARLUUTILLIT SAMMIVAGUT

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi aamma Inuit Pisinnaatitaaffiitut Institutti FN-imi Innarluutillit Pillugit Isumatigiissut malillugu sumulluunniit attuumassuteqanngitsutut ingerlatsivittut Naalakkersuisut oktobarimi 2015-imi toqqarpaat.

FN-imi Innarluutillit pillugit Isumatigiissut ataatsimoorluta siuarsassavarput, illersussavarput nakkutigalugulu, piffissallu ingerlanerani kattuffiit inuit innarluutillit sinniisui peqataatittassallugit.

Siunnersuisoqatigiit instituttillu ukiuni aggersuni marlussunni suliniutit uku sammineqarnissaat 2016-imi toqqarpaat:

**Siunnersuisoqatigiit Kalaallit
Nunaanni pissutsinik
ilisimasaat aalajangersimasut
instituttillu peqqissaarussamik
suleriaaseqarnera
ataatsimoorluttarpoq,
taamaalillutalu
Kalaallit Nunaanni inuit
pisinnaatitaaffiini pissutsit
pillugit ataatsimut
ilisimasaqalersarluta.**

- Inuiaqatigiit suleqatigalugit inuit innarluutilli unammilligassaannik paasiniaaneq
- Inuit innarluutillit pillugit ilisimasani paasissutissanilu tunngaviit pitsanngorsarlugit aamma innarluutillit pillugit isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaanni atuutitinnegarneranut takussutissanut tunngaviusunik toqqaaneq
- Oqartussani, sulisoqarfinni inuiaqatigiinnilu piginnaasaqarnissamik pisariaqartitsinermik paasiniaaneq

MEEQQAT PISINNAATITA AFFII ATUARFINNI ILINNIARNEQASSAPPUT

Meeqqat pisinnaatitaaffiik ilisimasaqarneq siammarniarlugu instituttip meeqqat pisinnaatitaaffiik sullissivik MIO suleqatigaa.

Nukarlerni akullernilu klassinut sammititamik meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartitsissutit – 'Meeqqat pisinnaatitaaffii atuarfimmi skemani' – instituttip MIO suleqatigalugu 2014-imi saqqummersippaa. Ilinniartitsissutit sammisassanik sungiusaatinillu imaqarput, taamaalilluni meeqqanut naleqquttumik piffisamilu atorneqarsinnaasumi ilinniartitsisut atuartitsinissaminnik pilersarusiorsinnaaniassammata.

Ilisimatusaarfiup ataani Ilinniarfissuarmi ilinniartitsisunngorniat pingaartumik meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ukiuni ilinniartitsinermi tamaneersut instituttip MIO-llu 2015-16-imi ilinniartippaat. Ilinniartitsinermi siunertaavoq meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit iinniartitsinermi siunissami ilinniartitsisussat piginnaasaannik qaffassaanissaq atuartullu ajornakusoortunik atugaqartunik ikiunissamut suliassaasa pitsanngorsarnerat. 2016-imi aammattaaq Ilinniarfissuarmi lektorit ilinniartitsisunngorniarfimmi ilinniartitsissutini assigiinngitsuni inuit pisinnaatitaaffiik ilinniartitsinermi siunissami ilanngunneqartarnissaa siunertarlugu ilinniartinneqarput.

Gallup misissuinerme institutti UNICEF sinnerlugit 2014-imi ingerlanneqartumi takutinneqarpoq Kalaallit Nunaanni meeqqat 12-16 ukiullit 38 procentii isumaqartut meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ilaatigut annertuumilluunniit ilisimasaqartut. Akerlianik kalaallit meerartaasa taamaallaat 58 procentiisa ilisimavaat meeqqat annersarneqarnissamut illersorneqarsinnaatitaasut. Paasisanik tigusilaarluni Danmarkimi meeqqat ilisimasaminnik oqarnerannik sanilliussineq tabeli 1-imi takutinneqarpoq.

TABELI 1

Pisinnaatitaaffiit pillugit meeqqat ilisimasaannik misissuineq	Kalaallit Nunaanni meeqqat		Danmarkimi meeqqat	
	2009	2014	2009	2014
Isumaqarput meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ilaatigut ilisimasaqarlutik	24	38	39	23
Meeqqat annersarneqarnissamut illersugaasinnaatitaanerit ilisimavaat	67	68	85	93

TUSARNIAANERMI AKISSUTIT OQARTUSSANULLU SIUNERSUISARNERIT

Kalaallit Nunaanni inatsisit nutaat Kalaallillu Nunaannut naalagaaffiup inatsisai pillugit inatsisissatut siunnersuutitut nalunaarutinullu missingiutit inuit pisinnaatitaaffiini ajornartorsiutinik imaqartillugit Inuit Pisinnaatitaaffiitut Institutti tusarniaanermi ataavartumik akissuteqarpoq. Aammattaaq apeqqutit assigiinngitsut pillugit pisortani oqartussanut siunnersuisarpugut.

Kalaallit Nunaannut inatsisit nutaat pillugit 2014-16-imi tusarniaanermi katillugit 42-t suliaaraagut, taakkuangalu 24-riarluta oqaaseqaateqartarpugut. Tusarniaanermi danskisut akissutit tamarmik uani takuneqarsinnaapput www.menneskeret.dk/monitorering/hoeringssvar.

Tusarniaanermi akissutit oqartussanullu siunnersuisarmi suliat ilamininngui ataani allaaseraagut.

PEBERSPRAY-INIK ATUISINNAALERNERMI MIANERSORTUMIK ATORNEQARTARIAQARPUT

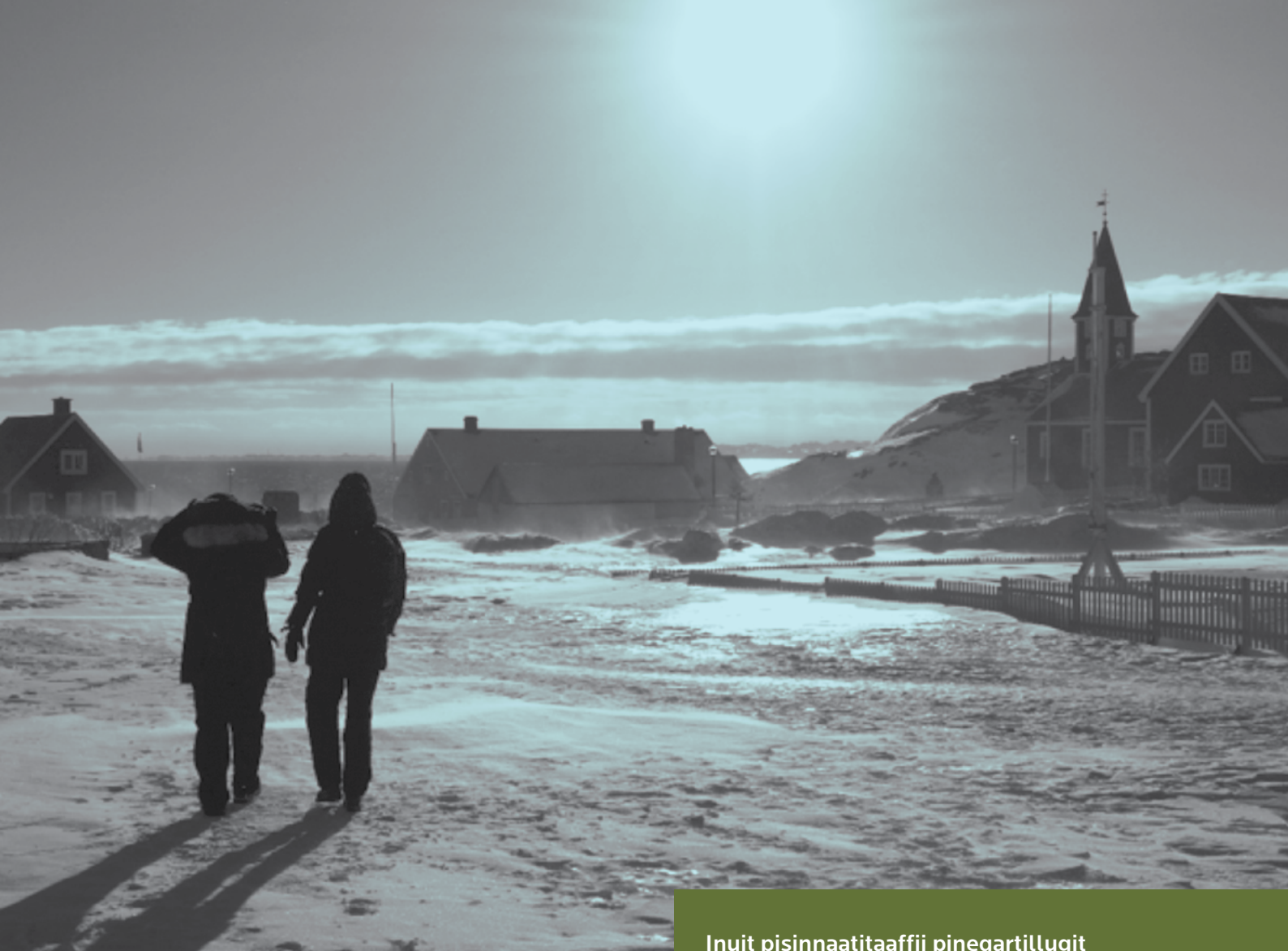
Peberspray-it atorlugit isertitsivinni pissaarnermut atuisinnaanermik periarfissap annertusarnissaa siunertaralugu pinerluttulerineq pillugu inatsimmut allannguutissatut missingiut 2016-imi tusarniutigineqarpoq. Inassuteqaatigaarput peberspray-it atorneqartariaqalerneranni pisariaqartitsinermut, assigijimmik

pinnittarnissamut mianersuussinissamullu piumasaqaatit Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginittuqarfiup sianigissagai.

Tassunga atatillugu instituttup nalunaarusiaa 2104-immeersoq "Danmarkimi parnaarussivinni parnaarussigallartarfinnilu peberspray-it atorneqartarneri" instituttup innersuussutigaa, taanna ilaatigut immikkoortumi inuit pisinnaatitaaffii pillugit malittarisassanik nunallu tamat akornanni inassuteqaatinik imaqarpoq. Aammattaaq nalunaarusiaq inassuteqaatinik arlalinnik imaqarpoq, tassunga ilanngullugu peberspray-it inini matoqqasuni imaluunniit inunnut sulisut tamakkiisumik aqussinnaasaannut aallaaviumik atorneqartariaqanngitsut.

AANNGAJAARNIUTINIK ILINNIARFINNI ATUISOQARNERSOQ MISISSUISARNEQ KINGUNIPILOQARSINNAAVOQ

Ilinniartullu inaanni aanngajaarniutinik atuisoqarnerisooq misissuisarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut Inatsisartuni 2016-imi oqaluuserineqarpoq. Inatsisunik atuutsitsinermit ataatsimiititaliap institutti siunnersuummik nalilersueqqullugu qinnuivigaa. Meeqqat inuusuttullu inuttut inuusunnaatitaanerisa mianerineqarnissaa, aanngajaarniutinik atuisarnermik akiuiniarnerup isiginiarneqarnissaa aamma meeqqat inuusuttullu ilinniagaqarsinnaatitaanerisa inigisaqarsinnaatitaanerisalu mianerineqarnissaa

Inuit pisinnaatitaaffii pineqartillugit inatsisissatut nutaatut missingiutit oqaaseqaateqarfigisarpagut. 2014-16-imi missingiutit 42-t misissorpagut.

tunngavigalugit siunnersuut instituttip misissorpaa. Atuarfinni ilinniarfinnilu ikiaroorntunik atuisoqarnerseq missisarnerup sunniutai pillugit ilisimasat pissarsiarineqarsinnaasut instituttip ilannguppai, tassunga ilanngullugu Danmarkimi nunallu tamat akornanni ilisimatusarnermik Peqqissutsimut Aqutsisoqarfiup allaaserinninna. Ilisimatusarnerup takutippaa ikiaroorntunik atuisoqarneranik misissuisarneq kissaatigineqartut sunniuteqarneq ajortoq aammalumi ikiaroorntunik atuisoqarnerseq misissuisarneq ajortunik kinguneqarsinnaasooq. Tamanna tunngavigalugu institutti inassuteqaateqarpoq ilinniarfini nalinginnaasuni ikiaroorntunik atuisoqarnerseq missuisinneq pillugu siunnersuutip ilaa Inatsisartut piviusunngortissanngikkaat. Institutti inassuteqaateqarpoq Naalakkersuisut Inatsisartullu tassunga taarsiullugu nunat tamat akornanni misilittakkat ilaatigut Naalakkersuisut "Nuna tamakkerlugu hashimik ikiuiniarnermi iliuusissatut pilersaarut"-mi aamma Peqqissutsimu Aqutsisoqarfiup "Ikiaroorntunik pinaveersaartitsiniutit"-mi allaaserineqartut tunngavigalugit suliniutit aallartissagaat. Inatsisissatut siunnersuut 2026-imi ukiakkut tunuartinneqarpoq.

INUIT PILLUGIT PAASISSUTISSAT PILLUGIT INATSIT KALAALLIT NUNAANNI UKIUT 15-IT QAANGIUNNERANI ATUUTILERSINNEQARPOQ

Danmarkimi inuit pillugit paasissutissat pillugit ulloq 1. december 2016 Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarpoq.

Isumaqarpugut nalunaarsuisarneq pillugu inatsisip atorunnaarsinneqarnissaanut kiisami alloriartoqarnera pitsaasorujussuusooq. Taamaalionikkut inuit pillugit paasissutissat suliarineqartarneri Kalaallit Nunaanni malittarisassiuunneqarnerat nalitsinnut naleqqunnerulerpoq maannakkullu inuit pillugit paasissutissat elektroniskinnngorlugit suliarineqartarnerat maannakkut aamma ilanngunneqarluni. Akerlianik inuit pillugit paasissutissat pillugit inatsimmi malittarisassat paasissutissanik illersuineq pillugu EU-p peqqutissaani malitassat nutaat EU-mi nunani atorineqalerpata piffissap sivikitsup ingerlanerani pisoqalisussaapput

2015-imi tusarniaanermi akissutitsitsini inassuteqaatigaarput Kalaallit Nunaanni Danmarkisut pitsaatigisumik inuit pillugit paasissutissanik illersuisoqassasooq. Danmarkimi naalakkersuisut Naalakkersuisut suleqatigalugit alloriaqqittariaqarluarput, siunnersuutigalugulu Kalaallit Nunaanni pissutsinut naleqqusarneqarsinnaasumik malitassallu nutaanerpaat tunngavigalugit paasissutissanik illersuineq pillugu Kalaallit Nunaannut immikkut inatsisileqalissasooq.

INNARLUUTILINNIK SULLISSINERMI UNAMMILLIGASSAT PILLUGIT SUKUMIISUMIK NASSUIAASIORNEQ

Innarluutilinnik sullissinermi killiffik pillugu nassuiaat Naalakkersuisut 2016-imi suliaaraat. Institutti isumaqarpoq inuit innarluutilli atugarisaannut tunngatillugu Kalaallit Nunaata unammilligassat Naalakkersuisut

**Naalackersuisut
innarluutilinnik sullissineq
pillugu nassuiaataanni
kinaassusersiorani,
annertuumik
piviusorsiorumillu
Kalaallit Nunaanni
innarluutiinnik sullissinermik
allaaserinittoqarpoq, taannalu
pitsaasumik – pisariaqartumillu
– inatsisinik nutarterinissamut
tunngavissiivoq.**

nassuiaammi sukumiisumik isornartorsiullunilu isummerfigimmatigit iluarinarluinnartuusooq. Naalackersuisut nassuiaataanni instituttip isumaa malillugu kinaassusersiorani, annertuumik piviusorsiorumillu allaaserinittoqarpoq, taannalu pitsaasumik – pisariaqartumillu – FN-imi Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutip atuutilersinnissaasut inatsisinik nutarterinissamut tunngavissiivoq.

Instituttip oqaatigaa neriutugalugu inatsisinik nutarterineq taamatuttaaq sukumiisuutigissasooq angusaqarluarniuffiullunilu. Instituttip inassuteqaatigaa ajornartorsiut Naalackersuisut nassuiaataanni saqqummiunneqartut salliutillugu aaqqiiviginiarneqassasut aamma inuit pisinnaasaasa annikillinerat iliuuseqarfiginissaat pinnagu aporfissat inuiaqatigiinni pilersinneqartut suujunnaarsinniarneqassasut. Instituttip aamma ilaatigut inassuteqaatigaa inatsisinik nutarterinissani innarluuteqarneq pissutigalugu assigiinngitsitsinissap ataatsimut isigalugu inerteqqutaaneraniq imaqaassasooq, tassa suliffeqarnerup iluani avataanilu.

MEEQQANUT TAPERSIISARNEQ PILLUGU INATISARTUT INATSISAAT PITSANNGORTITAQ

Meeqqanut ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut missingiut Naalackersuisut 2016-imi pingasoriarlutik tusarniutigaat. Inatsisissatut missingiummi siunertaavoq ersarissumik inatsiseqarnikkut meeqqat pisinnaatitaaffiisa pitsanngortinneqarnissaat. Institutti isumaqarpoq inatsisissatut

missingiummi nutarterneqartarnera ilutigalugu annertuumik pitsanngortitsisoqartoq. Institutti ilaatigut isumaqarpoq Qitiusumi Meeqqat pillugit Ilisimasaqartut Ataatsimiititaliaata suliassanik suliarinnittarnerani piffissarititap inatsimmi toqqaannartumik allanneqarnissaa pillugu instituttip inassuteqaataa missingiummut ilanngunneqarnera iluarinartuusooq. Tassunga peqatigitillugu pingaartumik inassuteqaatit marluk instituttip aalajangiusimavai, taakkulu Naalakkersuisut malinngilaat, tassunga ilanngullugit meeqqat angajooqaaminnut attaveqarsinnaatitaanerat aamma Isumaginninnermi Maalaarutiniq Aalajangiisartunut nalunaaruteqartarneq.

INATSISITIGUT ATAATAQANNGITSUT PILLUGIT KINGUSISSUKKUT SIUARIAATEQARNEQ

Inuit katissimanerup avataani Kalaallit Nunaata kitaani 1963 sioqqullugu inuusut aamma Avannaani Tunumilu 1974 sioqqullugu inuusut aatsaat 2014-imi ataatassarsiuineri suliassanngortitsilersinnaalerput. Instituttip ilimagaa maannamut inatsisit Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummut akerliunikuusoq. Taamaammat inatsimmik allanngineq pingaaruteqarpoq inuillu ukiorpassuarni kimik ataataqarnermik pisortatigoortumik aalajangiisitsisinnaanngitsut periarfissaqarsimanngitsut pisinnaatitaaffiisa qulakkeerneqarnerannut alloriarneq pisariaqartuulluni.

Malittarisassanili nutaani ataataasoq suli inuuppat imaluunniit toqusus qimataasa suliarineqarnerat suli

**Inunnut tarnikkut napparsimasunut
Namminersorlutik Oqartussat
inissiaataannik attartortitseqqusinginneq
FN-imi Innarluutillit pillugit
Isumaqatigiisummut
naapertuutikkuminaannikuvoq.**

naammassisimanngippat ataatassarsiuineri suliassanngortitsisoqarsinnaavoq. Inatsimmik allanngineq inuit ilaannut kingusinaarluni pivooq, taamaammallu periarfissaq kingulleq tassaalluni naleqalersinneqarluni imaluunniit aningaasatigut taarsiivigitissinnaaneq pillugu naalagaaffiup taarsiinissaanik suliassanngortitsineq.

NUNANI ALLAMIUT EQQARSAATIGALUGIT AATSITASSARSIORNERNI KINGUARIARNEQ

Nunani allamiut Kalaallit Nunaanni suliniutini annertuuni sanaartornermi najugaqarsinnaanerannut sulisinnaanerannullu akuersissutit naalagaaffiup inatsisaani immikkut inatsimmi 2014-imeersumi malittarisassiuunneqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuut pillugu isornartorsiulluta oqaaseqarpugut, tassa inatsimmi tunngaviusup Kalaallit Nunaanni suliniutit annertuut pillugit inatsimmut atassuteqarnera ernumanartumik eqquutinngimmat. Nunani allamiut sulisut najugaqarnerminni sulinerminnilu atugassarisaanni Kalaallit Nunaanni akissarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarisat nalinginnaasut malinneqanngimmata inuttut pisinnaatitaaffiunut naapertuunnersut nalorninartogartitsilerpoq. Tamanna ilaatigut assersuutigalugu atuuppoq unioqqutitsinatik najugaqarunik Kalaallit Nunaanni killilersorneqaratik angalasinnaatitaaneranni.

INUNNUT TARNIKKUT NAPPARSIMASUNUT INISSAMIK INNERSUUSSINISSAMIK INERTEQQUTEQARNEQ NALORNINARTULIK

Inunnut tarnikkut napparsimasunut inissianut Namminersorlutik Oqartussat pigisaannut innersuussisarneq pillugu suliami institutti Kommuneqarfik Sermersuumut 2014-imi siunnersuivoq. Kommuni taamanikkut Ineqarnermut Naalackersuisoqarfiusumit

peqquneqarpoq inunnut tarnikkut napparsimasunut Namminersorlutik Oqartussat inissiaataasa ilaannut kommuni innersuussisassanngitsoq. Inuit avatangiisiminnut ajoqutaannginnerannik navianartorsiortitsinnginnerannilluunniit kommunip naliliinera apeqqutaatinnagu peqqussut atuutissaaq.

Inunnut tarnikkut napparsimasunut inissinissanut siunissami innersuussisarnissaq taamatut tamanut atuutsigisumik oqaasertalersuisimanerup Naalackersuisut FN-imi Innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaanni pisussaaffiunut naapertuunnerata ajornartorsiutitaqarnera nassuiarparput, tassunga ilanngullugit innarluuteqarneq pissutigalugu naleqqutinngitsumik assigiinngitsitsinissamik isumaqatigiissummi inerteqquteqarneq aamma inuiaqatigiit inuuneranni i'peqaatitsinissap siuarnissaanut isumaqatigiissumi pisussaaffeqarneq. Naalackersuisoqarfik sulimi Inatsisartut Ombudsmandiannit kingusinnerusukkut isornartorsiorneqarpoq, tamassumalu takutippaa aqutsinermi oqartussat inuit pisinnaatitaaffianni pisusaaffimminnik tunngavinnillu ilisimasaqarnissaat qanoq pingaaruteqartigisoq.

NUNANIT TAMANIT ISIGINIARNEQARNEQ

FN-IMUT NALUNAARUSIORTARNERMI PIFFISSAQ ANNERTUUNIK TUNNIUSSIVIUSARTOQ

Kalaallit Nunaanni pissutsit pillugit piffissami 2014-16-imi FN-imut nalunaarusiarpassuaqarpoq. Ukiut sisamakkaarlugit tallimakkaarlugit naalagaaffeqatigiinnermi immikkoortuni ataasiakkaani inuit pisinnaatitaaffiinik qanoq ingerlatsisoqarnerseq Danmark, Kalaallit Nunaat Savalimmiullu FN-imut nassuiaasartussaapput. FN-imi komitémik ataatsimeeqateqarnissat tamaasa sioqqullugit naalagaaffik nalunaarusiamik allattussaavoq, nunanilu namminerni inuit pisinnaatitaaffiinut instituttit inuiaqatigiinnilu kattuffiit namminneg nalunaarusiaminnik, saniatigut nalunaarusiatut taaneqartartunik, allattartussaapput. Isumaqatigiissutit pillugit komiténi ilaasortat sammisanik isumaqatigiissummi pineqartunik immikkut ilisimasaqartuupput.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi suleqatigalugit ukuninnga ingerlatsineq pillugu FN-imi isumaqatigiissutit pillugit komiténut 2014-16-imi saniatigut nalunaarusiorpugut

- FN-imi Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissut
- FN-imi Ammip Qalipaataa tunngavigalugu Immikkoortitsisarneq pillugu isumaqatigiissut
- FN-imi Arnat pillugit Isumaqatigiissut
- FN-imi Naalliutsitsisarneq pillugu Isumaqatigiissut
- FN-imi Innuttaasutut Politikikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Isumaqatigiissut
- FN-imi Meeqqat pillugit Isumaqatigiissut

IMMIKKOORTITSINISSAMIK INERTEQQUTEQARNEQ MAAALARUTEQARNISSAMULLU PERIARFISSAT AMIGAATAAPPUT

Instituttip aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa ataavartumik inassuteqaatigisarpaat suaassuseq, ammip qalipaataa, inuiannut sorlernut ilaaneq, upperisarsiorneq, upperisaq, innarluuteqarneq, ukioqassasuseq, atoqatigeeriaaseqarneq il.il. tunngavigalugit suliffeqarfinni avataannilu immikkoortitsinissamik ataatsimut isigalugu inerteqquteqarnermik Kalaallit Nunaat atuutilersitsissasoq. Maannakkut suaassuseq tunngavigalugu immikkoortitsinissaq inerteqqutaavoq. FN-imi Innarluutillit pillugit Komitép, FN-imi Ammip Qalipaataa pissutigalugu Immikkoortitsisarneq pillugu Komitép aamma FN-imi Arnat pillugit Komitép inassuteqaat taparserpaat. Taakku tamarmik Kalaallit Nunaanni tamanut tunngasumik immikkortitsinissaq 2014-imi 2015-imilu inassuteqaatigaat.

Taamatuttaaq Kalaallit Nunaanni immikkoortitsisarneq pillugu naammagittaalliutinik aalajangersimaunik sulianittarnermik akisussaasuusumik maalaarutininik aalajangiisartoqannginnerani assigisaanilluunniit ingerlatsiveqartoqannginera instituttip siunnersuisoqatigiillu ajuusaarutigaat. Inassuteqaatigaarput naligiissitaaneq pillugu aalajangiisartumik Kalaallit Nunaat pilersitsissasoq, taassumalu immikkoortinneqarnissamut inatsisitigut

**Suliffeqarfinni avataanilu
immikkoortitsinissamik
ataatsimut isigalugu
inerteqquteqarnermik Kalaallit
Nunaanni atuutilersitsinissaq
pillugu inassuteqaatigut
FN-imi komitét arlallit
taperserpaat.**

2014-16 FN-imut amerlasuunik
nalunaarusiorfiuvoq.

sunniuteqartumik illersuinissaq qulakkiissavaa. Allaffissornikkut maalaaruteqartarfik immikkoortumi tassani inatsisitigut sunniuteqartumik illersuinissamut alloriarnerujussuussaaq.

AAQØISSUUSSAMIK ILISIMASANIK ANNERTUNERUSUMIK KATERSINEQ

Instituttip sulinerani uteqattaartumik sammisaasarpoq Kalaallit Nunaanni navianartuniittunik assigiissitsinissamik suliaqarnermut tunngatillugu ilisimasat naatsorsueqqissaarinerillu amigaataaneri. Assersuutigalugu tassaasinnaapput inui5 innarluuteqartut, meeqqat innarluuteqartut, inuit aappariinnermi nakuuserifigineqartut, assigiinngitsunik pissuteqarluni assigiinngisitsinerit pillugit suliat amerlassusaannik ilisimasat imaluunniit meeqqat inuusuttullu amerlangaatsiartut meeqqat atuarfiata saniatigut sooq ilinniagaqartannginnerannik naammassinnittannginnerannillu ilisimasat.

Institutti aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit 2014-imi 2016-imilu killiffik pillugu nalunaarusiaminni inassuteqaatigaat immikkoortuni assigiinngitunik ilisimasanik aaqqissuussamik katersuineq oqartussat aallartissagaat. Tamanna innarluutillit pillugit isumaqatigiissummut, ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarneq pillugu isumaqatigiissummut, arnat pillugit isumaqatigiissummut aamma innuttaasutut politikikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissummut FN-imi komiténit inassuteqaatigut taperserneqarpoq.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa

**Kalaallit Nunaata immikkoortuini
tamani eqqartuussivinni immikkoortuni
tamani, kommunini aamma
Namminersorlutik Oqartussani innuttaasut
inatsisitigut innarlitsaaliuganerat
pingaartinneqartariaqarpoq**

siunnersortit nalunaarusiaat pingasut 2014-15-imi suliaritippai, taakkunanil meeqqat pisinnaatitaaffii, inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii aamma inatsilerinerimi atortutunik sunniuteqartunik pissarsisinnaaneq pillugit nunat tamat akornanni isumaqatigiissutit Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarnerat allaaserineqarpoq.

UPR: INUIT PISINNAATITAAFFIINIK MISISSUINEQ ANNERTOQ

Institutti aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi suleqatigiillutik Danmarkimik, Kalaallit Nunaannik Savalimmiunillu (UPR) januarimi 2016-imi Nunarsuarmi Piffissami Naliliinermut atatillugu FN-imi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut nalunaarusiorput.

UPR-imi suliaqarnermi nalunaarutit, inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutit allallut inuit pisinnaatitaaffiini pisussaaffiit neriorsuutilu nunat tamarmiusumik malinninnerat FN-imi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit ukiut tallimakkaarlugit misissortarpaat. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi UPR-imi nalunaarusiorput aamma naalagaaffiup 2015-imi UPR-imi nalunaarusiaanut sukumiisumik tusarniaanermi akissuteqarlutik. Tapersiissutit taakku marluk suliarineqarneranni instituttip siunnersuisoqatigiit ikiorpai.

Aamma FN-imi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnissaat sioqqullugu siunnersuisoqatigiit nunat sinniisui

peqatigalugit ataatsimiinnerni naalagaaffimmut inassuteqaatissanik siunnersuusiorpugut. Siunnersuisoqatigiit nunanik misissuinerini ernumassutit unammilligissallu sammineqarput, kinguneqarlunilu Danmarkip Kalaallillu Nunaata isummerfigisassaannik pitsanngorsaatisatut inassuteqaateqarnermik.

Suliamik ingerlatsineq, inassuteqaatit naalagaaffiullu inassuteqaatinik tamarmiusunik isummenera ilisimasaqalersitsipput, aammalu inuiaqatigiinni innuttaasut atugaannik pitsanngorsaaffiginissaannik pingaaruteqartumik isiginnitsitsilerlutik. Tamanna ulluinnarni qanoq iliuuseqarfiginissaanik isumaliutit FN-imi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit nunani ataasiakkaani oqartussanut aalajangiisartunullu annertuumik missingersortussanngortippaat.

INNUTTAASUNIK TUSARNIAANEQ: INATSISITIGUT INNARLITSAALIUGAANEQ PITSAANERUSOQ

Nunanut Allanut Pisortaqarfimmik iluatsittumik suleqateqarnermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi instituttilu UPR-imi suliaqarnermut atatillugu Nuummi martsimi 2015-imi innuttaasunik tusarniaapput. Sammisami inatsisitigut innarlitsaaliugaaneq eqqartuussiveqarneq, kommunit qitiusumillu allaffissuaq pillugit sammisarpasuit oqallisigineqarput.

Institutti siunnersuisoqatigiillu – innuttaasunik tusarniaanermi isumassarsitineqarlutik – ilaatigut immikkoortuni ukunani suliniuteqarnissamik inassuteqaateqarput:

- Eqqartuussivinni suliassanik suliannittarnermi piffissami sivisuumi attanneqarsinnaasumik aaqqiissuteqarnissap qulakkeerneqarnissaa isiginiarneqassaaq.
- Eqqartuussivinni suliani qanoq pisoqarneranik innuttaasut paasinnissinnaassaput aammalu suliani uppernarsaatit atuarnissaannut periarfissaqassallutik. Tamakku danskisut allassimagajuttarput, taamaammat pisariaqartoqartillugu kalaallisut nutserneqartariaqarput.
- Oqartussat aaqqissugaanerit inatsisilerinermi tunngaviumik tunngavinnut naapertuutissapput. Aqutsiveqarfiit aalajangigaannik aalajangiinerintik naalakkersuisoqarfimmut suliamut attuumassuteqartumut maalaaruteqarnermi oqartussaansut nammineertut qularutigineqassanngilaq.
- Kommuni suliassanik suliarinnittarnerup pitsanngortinnissaata isiginiarneqarnissaa pingaartuuq, tassunga ilanngullugu suliassanik suliarinnittartut ingerlaavartumik ilinniaqqittarnissaat.
- Kalaallit Nunaanni inatsisit pitsaassusaat qaffatsinneqassaaq. Assersuutigalugu naalagaaffiup inatsisai Kalaallit Nunaanni inatsisitut ataatsimut isigalugu ilusilersorneqassapput, taamaalluni oqaaseqaatit Kalaallit Nunaanni pissutsinut tunngatinneqassallutik. Danskisut inatsisaat peqqussutikkut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqaraangata tamanna kingusinaartumik pigajuttarpoq, tassungalu atasunik oqaaseqaateqartoqassanani. Taamaammat Kalaallit Nunaanni pissutsinut tunngatillugu aalajangersakkat sukumiisumik isumaliutigineqanngitsoorneqariaannaapput.